

Conferència del president Puigdemont al Center for European Studies de la Universitat de Harvard: Catalunya, avui i demà

Universitat de Harvard, 27 de març de 2017

En nom del Govern de Catalunya voldria agrair al Centre d'Estudis Europeus de la Universitat de Harvard la seva invitació avui aquí, així com agrair-los a tots la seva assistència i atenció.

És tot un honor poder compartir amb vostès els principis bàsics que guien la dinàmica política del meu país.

A manera d'introducció, m'agradaria citar les paraules de Pau Casals, un dels millors violoncel·listes de tots els temps, convidat a la Casa Blanca el 1961 i, més tard, guardonat amb la Medalla Presidencial de la Llibertat atorgada pel president Kennedy, i el 1971 amb la Medalla de la Pau de les Nacions Unides en reconeixement al seu compromís per la pau, la justícia i la llibertat.

Per això, amb humilitat els dic:

“Sóc un català. [...] Catalunya ha estat la nació més gran del món. Els diré perquè. Catalunya va tenir el primer Parlament, molt abans que Anglaterra. Catalunya va tenir l'inici de les Nacions Unides. Totes les autoritats de Catalunya al segle XI es van reunir en una ciutat de França -en aquell moment Catalunya- per parlar de pau. Al segle XI! Pau al món i en contra, [...] de les guerres i la inhumanitat de les guerres. Això va ser Catalunya. Estic molt molt content, molt emocionat de ser aquí, amb vostès”.

Pau Casals va parlar del nostre país, Catalunya, que té una història traçada a través dels segles. Ens hem conduït amb orgull en “la via catalana” de la pau i la democràcia, i seguim fent-ho en l'actualitat.

Enguany, sota una gran expectativa democràtica, estem vivint el repte més apassionant de la nostra història recent: l'organització d'un referèndum vinculant per decidir si Catalunya ha d'esdevenir un nou Estat.

Aquest és el compromís del meu Govern amb el suport de la majoria política al Parlament de Catalunya. És la nostra resposta democràtica a les demandes de la societat catalana: al voltant del 80% dels catalans està a favor de la celebració d'un referèndum d'autodeterminació.

Molts de vostès s'estaran preguntant per què hi ha un problema en resoldre la situació actual a les urnes.

Permetin-me retornar a 1975, quan la mort de Franco va posar fi a un dur règim dictatorial. Els 40 anys següents es van caracteritzar per una estreta col·laboració entre Catalunya i les institucions espanyoles, a fi de contribuir plegats i de manera decisiva al progrés democràtic, econòmic i social d'Espanya.

El 1978 la majoria dels catalans van votar a favor de la Constitució espanyola, amb el convenciment que seria el millor instrument per fer front a una transició democràtica en pau i amb respecte a les minories. Val la pena recordar que aquesta Constitució va ser adoptada tan sols tres anys després de la mort del dictador, i només dos anys i mig abans d'un fallit cop militar a Espanya.

El consens assolit va obrir un període de transició exemplar, aplaudit arreu del món. Catalunya, i molts d'altres, van acceptar sacrificis pel bé comú, i la política catalana va jugar un paper clau en totes les decisions crucials que havien de venir: l'entrada d'Espanya a l'OTAN, la recuperació total de les institucions anteriors, l'entrada a la Unió Europea, la restauració dels drets civils i la integració en la moneda única europea, entre d'altres.

Els darrers anys, durant els temps més durs de la crisi econòmica, s'han demanat també a la ciutadania catalana esforços titànics per tal d'evitar un rescat d'Espanya per part de la UE... a un cost social i polític que no pot ser ignorat.

Sense cap mena de dubte, durant les últimes dècades, els catalans i les catalanes han demostrat una i una altra vegada una actitud exemplar, lleial i democràtica envers Espanya, així com un profund sentit d'estat.

Tot aquest progrés s'ha basat en la relació bilateral entre Catalunya i Espanya, en la recuperació de l'autogovern català i en el procés de descentralització política. El 2010, però, la comprensió i el respecte mutu van patir un trencament sobtat, seguit per una regressió en els drets civils i en el poder polític, i un retorn a temps passats.

El juliol de 2010, el Tribunal Constitucional espanyol, fortament polititzat i parcial, va tombar els principals preceptes de l'Estatut de Catalunya, una llei recentment modificada que fixa el funcionament de l'autogovern de Catalunya.

Una modificació que actualitzava les relacions polítiques entre Catalunya i Espanya, que va ser aprovada pels parlaments català i espanyol i que havia rebut un suport aclaparador dels catalans en un referèndum, amb un 74% dels vots a favor.

En resum, el Tribunal trencava, de facto, la relació bilateral que fins aquells moments havien mantingut Catalunya i Espanya i que havia estat el mitjà de l'enteniment i el progrés mutu. Aquest és el mateix Tribunal que avala una Constitució que autoritza l'Exèrcit a actuar contra els seus propis ciutadans, quelcom que només recull una altra constitució en tot Europa, la de Turquia.

Un tribunal va revocar una decisió política adoptada democràticament.

La Constitució espanyola va ser aprovada en referèndum, l'Estatut de Catalunya va ser aprovat en referèndum, i el conflicte actual ha de ser resolt votant en un referèndum.

En democràcia la prioritat absoluta ha de ser servir i protegir els ciutadans que la fan possible. Sense la voluntat democràtica dels ciutadans, sense el "We the People", no hi ha legalitat possible. I quan els assumptes polítics és dirimeixen als tribunals, la democràcia i la llibertat desapareixen en un obrir i tancar d'ulls.

La nostra ciutadania ens està exigint ser part d'un nou Estat per viure en un país amb les deu característiques següents:

1. Un país que reforça activament la Unió Europea i els seus principis fonamentals

El cap de setmana passat celebràvem a Roma el 60è aniversari de la signatura dels tractats constitucionals de la Unió Europea. Catalunya està fermament compromesa amb una major integració europea que permeti continuar la trajectòria de sis dècades de pau i estabilitat.

Una integració necessària per fer front a una crisi política i de confiança minvant en el projecte europeu, i que constatem amb preocupació. La combinació de populismes i preocupacions legítimes, com la manca de rendició de comptes i la distància entre les institucions i les persones, ha portat al creixement de l'euroescepticisme a tot el continent, fins al punt que un Estat membre ha votat a favor d'abandonar la Unió .

Necessitem una Europa més forta i resilient per equilibrar la solidaritat i la responsabilitat dels Estats membres, un sistema fiscal coordinat, el desenvolupament d'un pilar social de benestar, l'enfortiment del mercat únic (especialment el digital), la protecció del medi ambient i la consolidació de la seguretat i la ciberseguretat. En cas contrari, la unió econòmica i monetària, i l'euro en si mateix, no seran viables de cara als reptes creixents del proteccionisme, la desigualtat i la inseguretat.

Per a la nació catalana, compromesa amb els tractats fundacionals europeus, els seus principis i el seu futur, és fa difícil formar part d'un Estat espanyol que ignora sovint les lleis europees; un Estat que alguns informes europeus acusen de ser un dels més incomplidors de les normes de la Unió. Això no només és injust per als nostres socis europeus, sinó que també demostra que Espanya és incapaç de respondre als desafiaments a què s'enfronta.

Els serveis diplomàtics espanyols fins i tot han intentat avortar missions oficials de la Comissió Europea a Espanya per analitzar el compliment d'aquesta legalitat; un comportament sense precedents i injustificable d'un Estat membre.

2. Un soci europeu i mediterrani fiable

Creiem fermament en un projecte euromediterrani comú, i estem convençuts que tenim un futur junts. La nostra història i cultura compartides ens fan més forts i pròspers.

Després de l'onada de canvis del 2011 -la primavera àrab- hem estat testimonis de la creixent amenaça de grups gihadistes, sorgits de la desestabilització de gran part de la regió, i la consegüent crisi migratòria.

Europa i el món occidental s'enfronten a un greu desafiament de seguretat i estabilitat de la regió mediterrània. Necessitem una política exterior i de seguretat més assertiva, coordinada amb els nostres socis i amb més recursos destinats a enfortir el paper d'Europa en la promoció de la pau i el desenvolupament i en la lluita contra les noves formes d'amenaça.

Alhora, no podem donar l'esquena a la crisi humanitària que s'està desenvolupant als països mediterranis, ben al costat de casa nostra.

Catalunya vol jugar el seu paper. Sempre hem estat una terra d'acollida, una confluència de cultures històriques. Els nostres ciutadans ens estan demanant que abordem sense dilació el drama humà del qual som testimonis. Només amb els instruments d'un Estat la nostra capacitat de resposta serà àgil i eficaç. Hem ofert directament a la Comissió Europea milers de places per acollir refugiats, ja que el Govern espanyol no està complint el seu compromís d'acollir les 17.000 persones refugiades que se suposava que havien d'arribar fa uns mesos.

3. Un país amb llibertat d'expressió

La lluita catalana a favor de la democràcia està sent seguida i debatuda a Finlàndia, Irlanda, Estònia, Suïssa, Bèlgica, Dinamarca i el Regne Unit per mitjà de comissions parlamentàries, de debats parlamentaris o de sessions parlamentàries ad hoc.

El que és normal arreu d'Europa, està prohibit a Catalunya. En un dels parlaments més antics d'Europa, l'Estat espanyol actua per la via penal i denuncia la seva presidenta i la mesa del Parlament per haver obert la porta a aquest debat.

Potser per aquesta raó, la influent Fundació Konrad Adenauer ha afirmat que el conflicte entre Catalunya i Espanya no es pot resoldre amb la policia ni amb els tribunals.

4. Un país amb un sistema de justícia independent

Segons el Fòrum Econòmic Mundial, Espanya es troba en el 84è lloc del món pel que fa a la independència del sistema de justícia (d'un total de 148 països classificats), i ha caigut 24 llocs en tres anys. A nivell estrictament europeu, ocupa les darreres posicions.

Aquesta percepció empitjora a mesura que avança el procés català, més conflictes són judicialitzats i arriben a l'esglaió més alt del poder judicial, que és precisament on es dirimeixen els assumptes polítics de l'Estat.

Fa unes setmanes els experts en dret constitucional del Consell d'Europa, la Comissió de Venècia, van considerar que, amb l'objectiu de promoure la percepció del Tribunal Constitucional com a àrbitre neutral i d'enfortir la seva independència, el Govern espanyol havia de reconsiderar les modificacions recents que havia fet en la Llei del Tribunal

Constitucional, que li atorgaven poders executius. Aquest òrgan jurisdiccional té ara el poder legal per suspendre el meu govern sense judici.

Els experts van advertir al Govern espanyol que està seguint el model de països com Albània, Armènia, Moldàvia i Ucraïna, que no compleixen amb la Carta Europea dels Drets Humans.

5. Un país amb justícia social

Els últims anys un nombre creixent d'iniciatives legislatives adoptades pel nostre Parlament per protegir el benestar dels nostres conciutadans ha acabat, també, als tribunals. Aquesta legislació social no té res a veure amb la política. Afecta la vida diària de la gent i és especialment important durant la lenta recuperació de la crisi econòmica.

No podem construir el país que volem i que mereixem. Les nostres mans estan lligades per unes lleis espanyoles obsoletes que no serveixen al benestar comú.

Només dos dels molts exemples que hi ha: la nova normativa destinada a protegir l'accés a l'electricitat per a les famílies vulnerables i la nova regulació per facilitar l'habitatge a famílies desnonades sense recursos. Totes dues van acabar als tribunals.

I tot això ha succeït al mateix temps que la llei hipotecària espanyola ha estat tombada en diverses ocasions pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea per permetre la inclusió de clàusules abusives als contractes hipotecaris.

6. Un país amb igualtat de tracte per a tothom

Fa dos anys, el Parlament català va aprovar per unanimitat una llei d'igualtat de caràcter ampli i transversal, que va ser considerada com una de les més avançades d'Europa. Aquesta llei, un cop més, no s'ha escapat de la dalla del Tribunal Constitucional i ha significat una oportunitat perduda per impulsar mesures innovadores en matèria laboral que van més enllà dels supòsits previstos a la legislació espanyola.

7. Un país que protegeix els animals

El nostre Parlament ha legislat també per prohibir el maltractament animal a dins del territori català. La resposta de l'Estat espanyol ha estat moure cel i terra judicialment per permetre les curses de braus, un espectacle que tortura els braus públicament fins a la seva mort. Com ho ha fet? Portant la llei catalana als tribunals, argumentant que la defensa dels drets dels animals no és competència del Govern català i afirmant que la protecció de les seves vides viola la cultura espanyola.

8. Un país amb una economia competitiva

Necessitem els instruments d'un Estat per enfortir els sectors estratègics de la nostra economia, per estimular la inversió i per consolidar un sector empresarial dinàmic que genera valor i ocupació.

Amb aquesta finalitat, ens cal que la inversió pública estigui orientada cap a l'economia productiva i que tingui un retorn social i econòmic. Els donaré només un parell d'exemples: mentre alguns països europeus mouen el 40% de les seves mercaderies en tren, Espanya està per sota de 5%, fet que suposa un impacte considerable en matèria de costos econòmics, de medi ambient i de seguretat del transport.

Alhora, és desconcertant que Espanya sigui un país capdavanter a nivell mundial en termes d'alta velocitat ferroviària de passatgers, però amb una de les pitjors rendibilitats. Per posar en perspectiva aquest sense sentit: Espanya és lleugerament més gran que Califòrnia, però, té vuit vegades la infraestructura ferroviària d'alta velocitat de tots els Estats Units.

Només exigim eficiència en les decisions per promoure la competitivitat, l'obertura i la integració econòmica. L'operació centralitzada de tots els ports i aeroports espanyols -una anormalitat als països europeus- ha d'acabar si realment volem promoure la competitivitat i fomentar el comerç amb Àsia i, de retruc, afavorir les economies espanyola i europea.

9. Un país que lluita contra el canvi climàtic i promou les energies renovables

Tots tenim un compromís ineludible amb la sostenibilitat del nostre planeta. És un dels majors desafiaments que té al davant la humanitat avui en dia.

Tot i aquesta constatació, l'Estat espanyol ha imposat dures retallades en la promoció d'energies renovables, ha consolidat un mix energètic basat en energies fòssils i ha creat inseguretats jurídiques al voltant de les renovables.

Encara més increïble que tot això: Espanya és coneguda arreu pel seu temps assolellat, un temps que ofereix el major nombre d'hores de sol durant tot l'any a Europa. Quina ha estat la resposta de l'Estat espanyol a aquest avantatge competitiu? Crear un impost solar que elimina de facto l'autoconsum, una pedra angular de la nova revolució industrial. Ni tan sols les apel·lacions directes d'ideòlegs com Jeremy Rifkin han aconseguit canviar aquesta situació.

Allà on Catalunya té espai per legislar, actua. Aquesta és la raó per la qual Catalunya té una llei sobre canvi climàtic, una de les més ambicioses d'Europa, mentre que Espanya segueix amb una mentalitat del segle XX.

I un darrer punt.

10. Volem un país que respecti escrupolosament la democràcia

La democràcia és un dret fonamental que no s'estén a la ciutadania catalana, ni a casa ni a l'estranger. Alguns dels catalans i catalanes que assisteixen a aquesta conferència probablement ho hagin experimentat en la seva pròpia pell. Cada procés electoral és un atac als drets civils dels catalans que viuen a l'estranger. En les últimes eleccions al Parlament de Catalunya, en un moment crucial per als interessos catalans, només 1 de cada 13 catalans residents a l'exterior va poder votar.

I a casa nostra, posar les urnes és motiu d'inhabilitació política. El mes de març d'enguany, el meu predecessor, el president Artur Mas, conjuntament amb qui va ser vicepresidenta del Govern de Catalunya i amb qui en va ser consellera d'Educació i, més tard, amb qui en va ser el conseller de la Presidència, han estat inhabilitats per exercir càrrecs públics i multats per una causa que mai hauria hagut d'arribar als tribunals.

Han estat condemnats per haver permès que el poble de Catalunya participés en una consulta democràtica el novembre de 2014. Un procés participatiu que obeïa a un compromís entre la ciutadania i les institucions polítiques catalanes, és a dir, entre el poble i els seus representats escollits democràticament amb l'objectiu d'expressar la seva opinió.

D'això va tot plegat, de poder expressar la nostra veu en una Espanya que no vol sentir-nos, una Espanya que no vol escoltar els seus propis ciutadans.

Josep Puig i Cadafalch, el president de la Mancomunitat de Catalunya, l'entitat precursora del Govern que presideixo, deia en un discurs "tots els esforços per vèncer la vella política d'Espanya, per renovar-la i regenerar-la, han fallat".

Ho deia l'any 1923. Ara, prop de 100 anys després, constatem que ens trobem encara en la mateixa situació.

Catalunya vol votar aquest any per guanyar una veu pròpia que, com la de Pau Casals, els parli de prosperitat, de pau i de llibertat. Una veu que els proposi acords i que es comprometi a estrènyer llaços amb totes les nacions del món. Una veu que els recordi que Catalunya és un país que sempre ha apostat pel multilateralisme i pels principis que el fonamenten: el respecte, el diàleg, el pacte.

Aquests elements formen part de la nostra història, del nostre ADN. I creiem que ara és el moment de compartir-los amb tothom, amb vostès. Som un país compromès amb la construcció d'un nou ordre mundial més just i més pacífic, més interrelacionat i més obert al diàleg.

El Govern de Catalunya voldria celebrar aquest referèndum d'acord amb Espanya. Estem convençuts que aquesta és la millor opció. Però fins a dia d'avui ha estat impossible per la negativa permanent i absoluta del Govern espanyol a parlar-ne.

La nostra proposta de diàleg i consens romandrà oberta fins al darrer dia.

No obstant això, si el Govern espanyol ho continua rebutjant, Catalunya tirarà endavant el referèndum en qualsevol cas. Aquesta va ser la decisió adoptada pel Parlament català que, a més de ser un dels més antics del món, com deia Pau Casals, també té plens poders de decisió en allò que afecta Catalunya.

M'agradaria deixar clar que estem al servei de la democràcia i no a l'inrevés. I tirem endavant perquè la celebració d'un referèndum té a veure amb la democràcia i amb la

dignitat de les persones que creuen en la llibertat, estiguin o no a favor d'un nou estatus polític per al seu país.

El 70% de la població catalana té les seves arrels fora de Catalunya. Això no és una qüestió de nacionalisme, sinó que és un acte d'arofundament democràtic a través del qual s'aspira a mantenir i millorar les relacions amb Espanya, amb Europa i amb el món. Tots tenim vincles econòmics, emocionals, socials, històrics, culturals i familiars amb persones de tot Espanya que no volem perdre.

El referèndum sobre la independència de Catalunya ha de ser, doncs, la culminació d'un procés d'arrels pacífiques i democràtiques, nascut de la voluntat popular. Cada any, des del 2012, en la Diada Nacional, al voltant d'un milió i mig de persones, en un país de 7,5 milions, han sortit al carrer per demanar la independència de Catalunya. Enlloc més d'Europa s'ha vist una manifestació comparable a aquestes, i encara menys que s'hagi anat repetint any rere any.

Tota aquesta mobilització popular ha quedat avalada a les urnes. Durant les últimes eleccions, el setembre de 2015, l'electorat va donar als seus representants un mandat clar i simple: la convocatòria d'un referèndum vinculant per decidir el nostre futur polític.

La nostra lluita és un reflex de la lluita pels drets civils nord-americans. Les institucions americanes han respectat la democràcia i la voluntat de la seva gent adaptant-se als nous temps.

La Constitució dels Estats Units pertany al poble nord-americà, no a l'inrevés. S'ha modificat fins a 27 vegades. Fins a 27 vegades s'ha adaptat als objectius del poble nord-americà. Gràcies a això, l'esclavitud va ser abolida. Gràcies a això, les dones i els homes avui poden votar. Gràcies a això, la segregació és cosa del passat.

El Govern espanyol ha d'escoltar la seva gent i respectar els drets civils.

Estem convençuts que un referèndum és el mecanisme més clar, més sòlid i més acceptat internacionalment per conèixer la voluntat d'un poble davant d'una decisió d'aquesta magnitud. Creiem que la millor manera d'interpel·lar al poble és a través de les urnes.

Nosaltres, com vostès, també creiem que la democràcia es fonamenta en la voluntat del poble. Nosaltres també creiem en constitucions que, com la seva, comencen amb les paraules "*We the People...*".

Carles Puigdemont i Casamajó

President de la Generalitat de Catalunya